

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ
УКРАЇНИ

Кафедра української та іноземних мов

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«ІННОВАТИКА В НАВЧАННІ ТА ВИКЛАДАННІ МОВ
У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПОРТИВНОГО ПРОФІЛЮ»**

15 лютого 2021 року

Збірник тез конференції

Київ 2021

ЗМІСТ

Литвиненко С.Г. *Особливості вивчення англійської футбольної лексики в середовищі носіїв мови.*

Грищук І.А. *Діалогічне мовлення – основний вид мовленнєвої діяльності при вивченні іноземної мови.*

Кулаєва З.А. *Використання резервної лінії паралельного навчання для формування готовності учнів до самостійної навчальної діяльності.*

Назаренко Н.Г. *Фразеологічні звороти як нерозривна складова спортивної термінології.*

Вакулович Л. Л. *Використання сучасних інформаційних технологій на заняттях з української мови за професійним спрямуванням.*

Марусяк В.В. *Використання хмарних технологій як головного інструменту дистанційних навчальних технологій у вищій школі.*

Ткаченко Т. І. *Особливості лексики української руханки.*

Шепелюк В.Л. *формування культури мовлення та мислення у студентів немовних ЗВО.*

Шматюк А.І. *Особливості вивчення та перекладу англійської спортивної лексики носіями мови.*

Литвиненко С.Г.

ст. викладач кафедри української та іноземних мов,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ФУТБОЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ В СЕРЕДОВИЩІ НЕНОСІЇВ МОВИ

Володіння англійською футбольною лексикою є доступним на базовому рівні для всіх, хто цікавиться футболом, і не викликає особливих труднощів, адже в Інтернет-просторі можна знайти безліч спеціальних словників, їх кількість зростає і контент розширюється, хоча в переважній більшості цих джерел можна знайти переклад далеко не всіх тих лексичних одиниць, що їх вживають англомовні коментатори. Проте, професійне зростання фахівців в галузі футболу вимагає певних компетенцій, які можуть бути набуті лише шляхом аналізу англійської футбольної аналітики, сповненої лексики, що не потрапила до словника в силу своєї специфіки. Саме знання цієї специфіки і бракує не носіям мови під час укладання футбольних словників. Крім того, не вистачає досвіду розпізнавання такої лексики у мовному контексті, тобто йдеться про суттєвий брак або її відсутність практики читання й перекладу коментарів та аналітичних оглядів англомовних експертів, слухання випусків BBC та різноманітних англійських радіо-шоу, присвячених футболу.

Йдеться не про вивчення футбольної англійської зірками світового футболу, хоча й вони за наявності достатньої кількості можливостей для якісного вивчення, таких як, наприклад, можливість регулярно спілкуватись з носіями мови, суттєво відрізняються за рівнем знань. Так, серед них є як поліглоти, так і ті, що погано розмовляють англійською. До перших належать Генріх Мхітарян і Златан Ібрагімовіч, до других — багато південноамериканських гравців високого класу.

Йдеться про підвищення рівня лінгвістичних знань всіх фахівців з футболу саме в Україні, особливо майбутніх фахівців, зокрема студентів, шляхом проведення тривалих вузькоспеціалізованих тренінгів у ВНЗ спортивного профілю. Сьогодні таку можливість забезпечує впровадження у НУФВСУ таких дисциплін вільного вибору як «Іноземна мова за професійним спрямуванням» та «Іноземна мова у тренерській діяльності». Проте ця підготовка охоплює досить обмежену кількість майбутніх фахівців з футболу в той час коли вона має набути більш широкого розповсюдження у профільних закладах освіти.

Ми вже багато говорили про те, чим саме вирізняється футбольна англійська, тобто про надзвичайну експресивність, метафоричність та образність лексичних одиниць. Саме такі слова, що зустрічаються у великій кількості і викликають труднощі на лексичному рівні впершу чергу, адже не завжди легко здогадатись з чим пов'язано те чи інше порівняння, або неологізм, винайдений щойно під час гри. Так, наприклад, на початку 2021 року відбувся матч Англійської прем'єр ліги, в якому клуб Мен Сіті розгромив Ліверпуль. Поразка очевидно трапилась із-за декількох грубих помилок вратаряті наступного ранку на

перших сторінках провідних футбольних видань країни з'явилося нове слово "blunderland", вигадане саме під час цього матчу. Така своєрідна гра слів, що полягає у поєднанні двох звичайних слів **blunder** (груба помилка) і **land** (світ) і забезпечила надзвичайне посилення експресії та неймовірне захоплення аудиторії новим словом: «I think it was first used by Sky Sports immediately after full time but 'Alisson blunderland' is such a good pun it has found it's way onto several of this morning's back pages» (Я думаю, що видання Скай Спортс першим використало це слово зразу по закінченню гри, але «світ грубих помилок Єлісона» є таким гарним каламбуром, що з'явився одразу в декількох ранкових виданнях).

Способи й методи протистояння на футбольному полі, серед яких чисельні види передач та удари, зокрема в бік штрафної та воріт, також дуже часто описують за допомогою певних виразних метафор. Наприклад, успішний удар по воротам порівнюється з вистрілом з гвинтівки (**rifle**): «Mo Salah manages to squeeze the ball out to Roberto Firmino on the far side of the box and the Brazilian rifles in» (Мо Салах зумів передати м'яч Роберто Фірміно у штрафну і бразилець забиває).

Дуже образно звучить і такий приклад, де метафорою змальовано один з методів колективного захисту як так зване «паркування автобусу перед воротами» та незахищені зони як «діри»: «Spurs' defending has been extremely poor all game. Even Mourinho's busses leave gaps!» (Захист Шпор був дуже слабенький протягом всієї гри. Навіть автобуси Моуріньо лишаяють діри). Водночас, відзначимо, що глибоке розуміння футбольної гри значною мірою сприяє розумінню метафоричності. Відповідно переклад текстів такого рівня буде більш доцільним завданням для студентів старших курсів, які вже набули більш високого рівня лінгвістичної підготовки, так і рівня знань в спортивній сфері. Саме останній фактор є важливим, адже інколи за для виконання безпомилкового точного перекладу необхідне звертання навіть до історичного контексту, знання певних історичних реалій. Так, наприклад, під час матчів на найвідомішому англійському стадіоні Енфільд, коментатори часто традиційно згадують трибуну Коп (The Spion Kop), найвідомішу трибуну цього стадіону, адже вона має більш ніж сторічну історію, що бере початок в часи англобурської війни в ПАР. У такий спосіб вони інформують на якому боці поля розгортається дія: «And that is how you take a penalty at the Kop end» (Ось так пробивають пенальті у ворота з боку Спіон Коп).

Отже, слід наголосити на важливості вивчення студентами спортивних ВНЗ лексичних особливостей мови футболу, що, безумовно стане однією зі складових професійного зростання. Викладачам цих ВНЗ в свою чергу необхідно роз'яснювати студентам відмінності між побутовою та футбольною мовою на лексичному рівні, мотивувати розширювати вузькоспеціальний словниковий запас та набувати навичок перекладу текстів вузької спеціалізації. Адже протягом багатьох років в нашій державі суттєво бракує такої лінгвістичної підготовки для фахівців з футболу, що обмежує їх професійні можливості в межах англійської футбольної спільноти світу, а також робить професію футбольного коментатора надто рідкісним явищем в Україні.

Список літератури:

1. Гончарова Т. В. Дискурс футбольних фанатів як відображення соціолінгвістичної ситуації / Т. В. Гончарова // Лінгвістика. Лінгвокультурологія. – № 11. – 2017. – С. 89 – 92.
2. Данилин А. М. Футбол - только игра? / А. Данилин // Игровое пространство культуры. - Материалы научного форума 16-19 апреля 2002 г, Санкт-Петербург, 2002. С. 239-241
3. Зильберт А. Б., Зильберт Б. А. Спортивный дискурс: базовые понятия и категории; исследовательские задачи // Язык, сознание, коммуникация. Вып. 17. М., 2001
4. Малышева Е. Г. Журналистский спортивный дискурс сквозь призму типологических характеристик языковой личности спортивного комментатора // Вестник Омского университета. 2009. №3. С. 160-169
5. Цурикова Л.В. Социально-культурная обусловленность знания и анализ дискурса в межкультурной коммуникации // Вестник ВГУ. Серия: лингвистика и межкультурная коммуникация. — №2, 2001. С. 17-25.
6. Электронный ресурс bbc.com

Грищук І.А.

викладач кафедри української та іноземних мов,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

ДІАЛОГІЧНЕ МОВЛЕННЯ – ОСНОВНИЙ ВИД МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Практика навчання іноземної мови на сьогоднішній день є об'єктом критики, в першу чергу через низький рівень сформованості комунікативних умінь.

В зв'язку з цим важливого значення набуває необхідність вирішення саме цього завдання, а також осмислення тих психолінгвістичних явищ, які лежать в основі формування цих вмінь.

Актуальність даної проблеми також визначається життєвою необхідністю спілкування в сучасних умовах.

Основною метою навчання іноземної мови є формування іншомовної комунікативної компетенції, що забезпечується оволодінням основними видами мовленнєвої діяльності, зокрема говорінням в монологічній і діалогічній формах.

На сьогоднішній день існує багато матеріалів щодо комунікативного аспекту навчання іноземних мов. Сьогодні однією з актуальних проблем є навчити спілкуватись іноземною мовою, але їй досі недостатньо уваги приділяється навчання діалогічного мовлення, що є однією з основ комунікативної методики.

Діалогічне мовлення характеризується певним комунікативними, психологічними й лінгвістичними особливостями.

Діалогічне мовлення – це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. Тому в межах мовленнєвого акту кожен з учасників по черзі виступає як слухач і як мовець.

Розглянемо комунікативні, психологічні та мовні особливості цього виду мовленнєвої діяльності.

- Діалогічне мовлення виконує такі комунікативні функції: запит інформації – повідомлення інформації;
- пропозиція (у формі прохання, наказу, поради) – прийняття / неприйняття запропонованого; обмін судженнями/думками/ враженнями;
- взаємопереконання /обґрунтування власної точки зору.

Кожна з цих функцій має свої специфічні мовні засоби та є домінантною у відповідному типі діалогу. Охарактеризуємо діалогічне мовлення з психологічної точки зору. Як і будь який вид мовленнєвої діяльності, діалогічне мовлення вмотивоване. Проте в умовах навчання мотив сам по собі виникає далеко не завжди. Отже, необхідно створити умови, за яких з'явилося б бажання та потреба щось сказати, передати почуття.

У реальному процесі спілкування комунікативні ситуації виникають, як правило, самі собою. Це так звані природні ситуації.

Чи можна їх використовувати у процесі навчання іноземної мови?

Безсумнівно, можна!

Спеціально створюють комунікативні ситуації, моделюючи природні комунікативні ситуації. Створенні (або штучні) комунікативні ситуації потребують певної деталізації зовнішніх обставин та умов, в яких має місце діалогічне спілкування, наявності вербального стимулу, визначення ролей, в яких комуніканти виступають, стосунків між ними тощо...

Характерною особливістю діалогічного мовлення є його емоційна забарвленість.

Мовлення, як правило, емоційно забарвлене, оскільки мовець передає свої думки, почуття, ставлення до того, про що йдеться.

Це знаходить відображення у відборі лексико-граматичних засобів, у структурі реплік, в інтонаційному оформленні тощо.

Справжній діалог містить репліки захоплення, оцінки, розчарування, незадоволення та ін. Будь-який діалог складається з окремих взаємопов'язаних висловлювань. Такі висловлювання, межею яких є зміна співрозмовника, називають реплікою.

Репліка є першоелементом діалогу. Репліки бувають різної протяжності – від однієї до кілька фраз. В діалозі вони тісно пов'язані одна з одною – за своїми комунікативними функціями, структурно та інтонаційно.

Найтісніший зв'язок має місце між суміжними репліками. Сукупність реплік, що характеризуються структурною, інтонаційною та семантичною завершеністю, називають діалогічною єдністю.

Діалогічна єдність є одиницею навчання діалогічного мовлення. Перша репліка діалогічної єдності завжди є ініціативна (її називають ще реплікою-спонуканням). Друга репліка може бути або повністю реактивною

(інакше – залежною або реплікою-реакцією), або реактивно-ініціативною, тобто включати реакцію на попереднє висловлювання і спонукання до наступного.

Другим етапом формування вмінь і навичок діалогічного мовлення є оволодіння мікродіалогом. Мікродіалог розглядають як засіб вираження основних комунікативних інтенцій партнерів по спілкуванню.

Мікродіалоги відрізняються від діалогічних єдностей не лише обсягом, але й своєю відносною завершеністю.

Власне діалог (розгорнутий діалог) складається з двох-трьох мікродіалогів. Мета другого етапу – навчити об'єднувати засвоєні діалогічні єдності, підтримувати бесіду, не дати їй зупинитись після першого обміну репліками.

Система вправ, спрямованих на розвиток умінь діалогічного мовлення, включає підготовчі і комунікативні вправи.

Одним з головних критеріїв комунікативного підходу у навчання є створення мовленнєвих ситуацій в процесі навчання, приблизних до реального життя.

Комунікативний підхід у навчанні забезпечує самостійну та творчу роботу, а також використання мови, як засобу спілкування для досягнення навчальних цілей.

Список використаних джерел:

1. Мисечко О.Є. Методика навчання англійської мови у середній школі. //Житомир. Полісся – 2002. – 162 с.
2. Навчальна програма вимог до викладання іноземної мови в школі. //Київ – 2001. – 81 с.
3. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Сучасні підходи до викладання іноземних мов. // Іноземні мови – 2001. — № 1. – с. 50 – 58
4. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Сучасні підходи до викладання іноземних мов. // Іноземні мови – 2002. — № 1. – с. 39 – 46
5. Ніколаєва С.Ю., Шерстюк О.М. Методика викладання іноземної мови у середніх навчальних закладах. // Київ. Ленвіт. – 2001. – 232 с.
6. Ніколаєва С.Ю., Гринюк Г.А. та ін. Сучасні технології навчання іноземного спілкування. – К., Ленвіт. – 1997. – 312 с.
7. Олійник Т.І. Рольова гра у навчанні англійської мови в 6 – 8 класах: Посібник для вчителів. – К., Освіта. – 1992. – 264 с.
8. Пассов Е.И. Коммуникативное иноязычное образование. – Липецк. Липецкий гос. пед. Институт. – 1998. – 255 с.
9. Серафимова М.А. Шаевич А.М. Тематические диалоги. Л., Просвещение. – 1988. – с. 52 – 70
- 10.Скляренко Н.К. Обучение речевой деятельности на английском языке. Киев. 1998. – 188 с.
11. Curry Dean. More dialogs for Everyday Use. Washington, D.C.-1997
12. Dobson Julia M. Dialogs for Everyday Use. Washington, D.C.-1994
13. McFarlane. If...questions for the Game of Life. Villard. New York.-1995
14. New Way of Using Communicative Language Games. TESOL. Alexandria VA.-1999

Кулаєва З.А.
викладач кафедри української та іноземних мов,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна
ms.zalinaaslanbekovna@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ РЕЗЕРВНИЙ ЛІНІЇ ПАРАЛЕЛЬНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ УЧНІВ ДО САМОСТІЙНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація: автор розкриває суть педагогічних умов формування готовності учнів до самостійної навчальної діяльності. В контексті діяльності учня розглядаються характеристики рівнів іншомовних знань. Розкривається зміст резервної лінії паралельного навчання, представленої у вигляді програмованої позааудиторної навчальної системи в режимі самостійної роботи студентів, Розроблена система вимагає інтеграції спеціальних та лінгвістичних дисциплін з опорою на программовану форму навчальної та виховної діяльності.

Ключові слова: професійна адаптація, мотивація навчальної діяльності, резервна лінія паралельного навчання, самостійна робота студентів, міжпредметні інтеграція, рефлексуюча форма контролю. дидактичний моделювання, іншомовна компетенція.

Key words: professional adaptation, the motivation of educational activities, a reserve line of parallel education, students' self-work, cross-curriculum integration, a reflexive form of control, didactic modelling, foreign language competence.

У сучасному соціумі необхідно, щоб особистісний модус людини, його потреби, інтереси, переконання, оціночні критерії сприяли формуванню і регулюванню нормальних громадських і професійних взаємовідносин. Виховання методом конфліктів через «розриви діяльності» створює такі модельні ситуації, в яких необхідна поведінкова, інформаційна. і психологічна активізація. Процес розвитку особистості здійснюється на основі соціалізації, саморозвитку та механізму рефлексії. Формування поведінкових основ, що забезпечують ці процеси, є метою замкнутої дидактичної системи побудови самостійної роботи, оскільки цей вид навчальної діяльності дозволяє здійснювати програмований, інформаційно-особистісний, поведінковий підхід до навчання і виховання. При цьому самостійна робота студентів базується на наступних принципах:

- це позааудиторна форма навчального процесу, навички якої купуються під контролем викладача і йдуть паралельно аудиторного формі навчальної діяльності;
- навчання, при якому викладач опосередковано керує і контролює навчальну діяльність студентів засобами програмованого контролю; при цьому кожен вид діяльності передбачає використання певного алгоритму дій, запропонованого викладачем і скоригованого або складеного самим студентом в залежності від індивідуально-особистісних чи інших характеристик;

- дана форма навчання дозволяє застосовувати інтегрований підхід до вивчення спеціальних дисциплін і лінгвістичних курсів; їй необхідно використати інноваційних навчальних технологій, так як націлена на формування професійної, поведінкової готовності учнів;
- застосовувана форма навчання дає можливість підготовки випускника, який володіє професійно-комунікативними навичками іноземною мовою.

Узагальнюючи вимоги до випускників сучасних вузів в рамках концепції модернізації вищої освіти, необхідно забезпечити:

- комплексність підготовки, орієнтованої на аналітичну діяльність, гнучку адаптацію до зміни змісту професійної діяльності;
- сформованість проблемного і оперативного-конкретного підходу до важливості справ;
- професійно-творча готовність;
- володіння професійною етикою і економічним свідомістю;
- комунікативна готовність,
- поєднання професійних знань і практичних навичок і умінь;
- знання всіх норм документів і вміння застосовувати їх для прикладних рішень;
- усвідомленість необхідності безперервної освіти, самоосвіти;
- сформованість професійної відповідальності, володіння інноваційною стратегією, тактикою і етикою.

Сучасний випускник спочатку потрапляє в умови жорсткої конкуренції і брак робочих місць. Від нього вимагається високий рівень професійної адаптивності і мобільності. Процеси інтеграції в суспільстві неминуче тягнуть за собою інтеграційні процеси в освіті, продиктовані одночасної уніфікацією і варіативністю вимог до молодих фахівців. У суспільстві зростає потреба в міжкультурної іншомовної професійної компетентності.

Фактори підвищення ролі комунікації в сучасному світі обумовлені тенденцією інтеграції держав, глобалізацією економічних зв'язків, обміну інформацією в світовому масштабі. Толерантність, будучи принципом міжкультурного спілкування, несе ідею про рух людства до універсальної культури, прагненню до більш високого життєвого рівня і, отже, вмотивованістю людини удосконалювати свої індивідуальні здібності в процесі самореалізації спрямованої, як правило, на успіх. При цьому одним з основних завдань є розвиток особистості студента в процесі оволодіння їм спеціальними знаннями, вміннями і засобами іноземної мови відповідно до ціннісними відносинами, інтересами і соціальними потребами суспільства. Активне володіння іноземною мовою є одним з найбільш важливих показників особистісного і професійного розвитку студента.

Професійна іншомовна компетенція студента у вигляді результату лінгвістичної освіти учнів немовних вузів формується в ході освітнього процесу через розвиток інтеграції іншомовних і професійних навичок і вмінь, що є основою формування інформаційно-когнітивного блоку. Необхідність межпредметної інтеграції спирається на тезу холистичного підходу, який передбачає гетерархієскіє зв'язку організації дидактичної системи разом з ієрархічними. Організація гетерархієскіє взаємин реалізується на рівні різних типів іншомовних знань студентів. Поряд з предметно-орієнтованими,

абстрактними і метазнання існує тезаурусний рівень знань студентів в області іншомовної компетенції. Основою поняття тезаурус є сукупність умінь і відомостей, необхідних для розуміння певної інформації. Володіння іноземною мовою на рівні тезауруса передбачає комунікативну, культурну і наукову компетентність учня. В рамках інтеграції різних типів іншомовних знань потрібна розробка іншомовного тезауруса певної предметної області. Іншомовний тезаурус являє собою сукупний ціннісно-орієнтований продукт інтеграції різних іншомовних і професійних знань і служить виразом нормативних інтегрованих іншомовних вербальних і невербальних знань, необхідних для розвитку іншомовної компетенції студента.

На відміну від предметно-орієнтованого, абстрактного і метауровня тезаурусний поєднує в собі різні типи іншомовних знань і соціальних орієнтирів особистості. При створенні педагогічних умов, що сприяють розвитку пізнавальної активності студентів, мотивації їх іншомовної діяльності та креативної діяльності в цілому іноземну мову є способом розвитку навичок соціального та професійного вдосконалення у студентів.

Саме по собі знання іноземної мови не гарантує високого рівня освіти. Воно є засобом активізації когнітивної активності лише в інтегрованій системі, чітко орієнтованій на цільову навчальну діяльність в рамках програмованого навчання.

Всі рівні іншомовних знань формують діяльнісний блок системи іншомовної компетенції студентів, які представлені чотирма типами умінь: предметно-конкретними, аналітико-системними, креативними і проектними.

З позицій теоретичної значущості для нашого дослідження предметно-конкретні вміння передбачають формування предметно-орієнтованих знань з вивчення та використання лексики фахівців. Аналітично-системні вміння характеризуються узагальненістю, що є результатом здатності учня аналізувати і систематизувати отриману інформацію.

Креативні вміння переводять учня з рівня сприйняття і виробництва іноземної мови до творчої діяльності на основі метазнань і процесів аналізу, узагальнення, систематизації, самооцінки і коригування. Проективні іншомовні вміння розвиваються в результаті ціннісно-орієнтованої трансформації знань всіх типів на основі їх інтеграції і синтезу в сферу навчальної та креативної діяльності студента.

Вони спираються на тезаурусні знання, що відображають поєднання предметного і особистісного компонента навчально-пізнавального процесу. Формування проективних умінь є глобальною метою навчання у вищій школі. Счітаємо, що це досягається головним чином за рахунок експлуатації паралельної навчальної лінії - системи самостійної роботи студентів в режимі межпредметної інтеграції. Розвиток у студента проективних іноземних умінь в професійній сфері визначає становлення його професійної готовності і вибір комунікативної політики в колективному просторі. (Див. Рис 1).

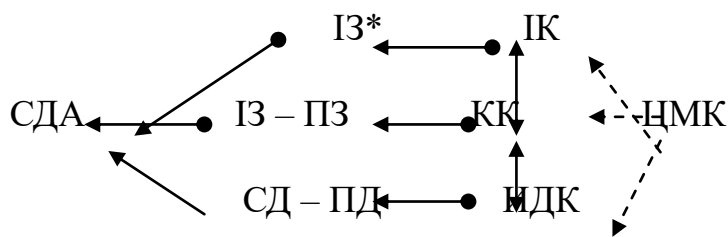

Рис. 1. Чотири типу іншомовних умінь в процесі самостійного діяльнісного акту.

* Примітка:

СДА - самостійний діяльнісний акт ІЗ - інформаційні засоби

ІЗ - іншомовні знання ПЗ - професійні знання

СД - способи діяльності ПД - прийоми діяльності

ІК - інформаційний компонент ЦМК - ціннісно-мотиваційний компонент

КГ - когнітивний компонент ІДК - інструментально-діяльнісний компонент

Мал. 1 Чотири типу іншомовних умінь в процесі самостійного діяльнісного акту.

Самостійний і діяльнісний акт визначається діяльнісно-мотиваційним компонентом іноземної мови, забезпечується інформаційними засобами через інформаційний компонент об'ємом іншомовних і професійних знань, через когнітивний компонент і способи і прийоми діяльності, освоєними учнем в процесі досягнення поставлених цілей через інструментально-діяльнісний компонент.

Навчання в рамках пропонованої моделі самостійної роботи студентів, засноване на безпосередньо пережитому досвіді, здійснює диференціацію учнів за індивідуальним типом діяльності, вчить проблемному, концептуального мислення. Пропоновані нами форми проміжного і підсумкового контролю самостійної роботи через вирішення проблемних завдань в ході індивідуального і групового обговорення, дискусії, ділової гри мобілізує весь обсяг отриманих знань, переводячи їх в фазу абстрактного сприйняття.

На практиці ми стикаємося з двома базовими проблемами:

- оптимізації процесу засвоєння інформації та забезпечення розвитку пізнавальної діяльності учня;
- визначення оптимального для викладача стилю педагогічної діяльності, відповідного його вмінню широко варіювати їм в залежності від особливостей сприйняття і діяльності учня.

Необхідно відзначити, що друга проблема в рамках навчання в режимі самостійної роботи має як би другорядне значення, оскільки вплив викладача на навчальну діяльність студента носить опосередкований характер. Розвиток стилю пізнавальної діяльності учня відбувається в процесі взаємних контактів «викладач - студент» під час традиційного навчального процесу. При навчанні в режимі позааудиторної самостійної роботи викладач повинен передбачати особистісні особливості учня для підтримки позитивного мотиваційного фону і забезпечення найкращого результату.

Альтернативна лінія навчання повинна підключатися на середніх курсах вузу (2, 3). На першому курсі учні проходять часткову підготовку до самостійної

навчальної діяльності за рахунок її аудиторного форми. Необхідність програмованого навчання пояснюється недостатньою індивідуалізацією процесу навчання, компенсуються за рахунок диференційованого розподілу навчального матеріалу, вибору режиму роботи, вимогам до документації, формами контролю, креативних навичок учнів. На другому курсі контингент учнів ще різномірний за рівнем підготовки. Резервні лінії паралельного навчання диференціюють самостійну навчальну діяльність студентів в залежності від інформаційної, поведінкової складності, варіативно алгоритмізують її. Рівень навчальної мотивації різко зростає за рахунок цілеспрямованої індивідуалізації процесу навчання та професіоналізації його змісту. Рефлексує контроль підвищує рівень контрольності процесу навчання, забезпечуючи додатковий позитивний мотиваційний фон.

Запропонована модель організації самостійної роботи студентів побудована по структурній схемі, що складається з декількох циклів, які здійснюють опосередкований перехід від аудиторного форми до позааудиторної. Альтернативна лінія паралельного навчання передбачає комплекс різних засобів навчання, що визначаються особливостями сприйняття учнів. Це задовольняє обов'язковим умовам побудови системи в режимі навчання, так як передбачає відповідність віковим та іншим психофізіологічних можливостей сприйняття навчального матеріалу.

Список літератури:

1. Фёдорова Л.Л. Теория речевой коммуникации и грамматика диалога. Коммуникативные стратегии культуры и гуманитарной технологии: СПб. : ООО «Книжный Дом», - 2007. - С. 103-135.
2. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. Методическое руководство.- 3-е издание переработанное и дополненное. - М.: Русский язык, - 1983. – 254 с.
3. Пассов Е.И., Кузовлёв В.П., Коростелёв В.С. Цель обучения иностранному языку на современном этапе развития общества. // – ИЯШ. - 1987.- №6. - С.75-86.
4. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению.– М.: Просвещение,- 1991.- 135 с.

Назаренко Н.Г.
викладач кафедри української та іноземних мов,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ЗВОРОТИ ЯК НЕРОЗРИВНА СКЛАДОВА СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Невичерпним джерелом збагачення фахової мови і спортивного термінотворення є українська фразеологія. Досліджуючи, утворюючи і систематизуючи українські спортивні терміни, оминати при цьому стійкі словосполучення, якими так багата українська мова, не можна ніяк. Саме у фразеології найяскравіше виявляється національна специфіка мови. Фразеологічні одиниці найвиразніше передають дух і неповторну красу мови, яку витворив народ протягом віків для потреб спілкування в усній та писемній формах.

Багато фразеологізмів своїм походженням пов'язані з професійною діяльністю людей. В подальшому ті чи інші звороти набувають з часом іншого смислу, поширюють межі свого застосування, узагальнюється їхнє значення. Наведемо приклади. Такі фразеологізми як *передавати естафету, стиль гри, зрівняти рахунок, втрачати форму, вийти на фінішну пряму, гонка за лідером, натискати на всі педалі, біг на місці, покласти на обидві лопатки, грати в одній команді* тощо народилися на ґрунті спорту під час професійної діяльності фізкультурників та спортсменів і мали абсолютно конкретне значення. Нині вони вживаються дуже широко в переносному сенсі, стали загальномовним явищем, наявні в різних стилях мовлення, особливо публіцистичному.

Але серед суто спортивних, якщо можна так висловитись, фразеологізмів, які вживалися лише в цій галузі людської діяльності, таких як *грати на бічну лінію, взяти висоту, подавати навиліт, проспати старт, прохід під кільце, попасти в молоко, зростатися з конем, суддю на мило, обрублений удар* тощо маємо й фразеологізми, які прийшли у мову спорту із загальнонародного вжитку і дуже органічно вплелись у вінок спортивних фразеологічних одиниць: *вигнати сім потів, пасти задніх, відкрилось друге дихання, вимотати жили, господар становища, вичерпати себе, вибити ґрунт з-під ніг, плестись в хвості, прислів'я "Або перемогу здобути, або дома не бути", "Або пан, або пропав"* тощо.

Часто фразеологізм відтворює дійсність глибше, ніж окрема, синонімічна йому лексема. Виконуючи певну комунікативну роль, він надає особливої емоційності виразові, більшої експресивності, образності, яскравого стилістичного забарвлення, конкретності. У фразеологізмах дуже виразно виявляється схрещування шляхів і семантики, і стилістики, і граматики. Саме структурно-семантична місткість фразеологізму і відрізняє його від окремого слова. Причому смислова структура фразеологізму ніколи повною мірою не збігається із семантикою синонімічного йому слова: *влучати в яблучко – поцілити, на п'яти наступати – наздоганяти, нам'яти боки – побити, задніх пасти – відставати, вийти переможцем – перемогти.*

Фразеологічна одиниця не може бути ототожнена із словом, бо вона йому не еквівалентна і не адекватна. Свідчить про це, насамперед, характер інтралінгвістичних зв'язків морфем у слові та слів у фразеологічній одиниці – незамкненість перших і замкненість других. Слово – самостійна, а фразеологізм – неподільна лексична одиниця, хоча вони бувають синонімічні. Однак є значна кількість фразеологізмів, які важко передати однією, нехай і синонімічною, лексемою: *спочивати на лаврах, стояти стіною у захисті, бойове хрещення, кинути жереб, зірка спорту, не давати спуску, брати з бою, прикласти руку, споглядати задню, ахіллесова п'ята, поставити на своє місце, бути на коні, переможців не судять* та інші.

Підбір й тлумачення фразеологізмів має велике значення не тільки для теоретичного усвідомлення мови, а й для щоденної практики, зокрема використання їх у професійному мовленні поряд з окремими термінолексемами. Без достатнього знання фразеології не може обійтись ні педагог, ні тренер, видавець, журналіст, коментатор, перекладач. Без знання фразеології не може бути досконалого знання мови в цілому. Часто досить одного-двох фразеологізмів, щоб розповідь спортивного коментатора або журналіста набула особливої виразності, гнучкості, експресивності та яскравої мальовничості, чого, на жаль, нерідко бракує. Частенько наші журналісти послуговуються фразеологією російської мови, дослівно перекладаючи фразеологізми, бо, мабуть, не знайомі з українським відповідниками, не знають адекватного смислового виразу. Тому під час викладання української мови у вищих навчальних закладах ні в якому разі не можна оминати фразеологію. Без неї не може бути багатого і соковитого мови. Фразеологія – це її окраса, виразова сила та образність.

Зважаючи на сказане вище, укладачам словників спортивної термінології варто було б вводити фразеологічні одиниці у відповідні лексикографічні статті. Це допоможе професіоналам краще орієнтуватись у мовних явищах, плідно використовувати все лексичне багатство нашої мови, а оскільки спортивне середовище на теренах Східної України до недавнього часу було наскрізь російськомовним, для багатьох знайомство з суто українськими фразеологізмами стане відкриттям.

Насамкінець хочеться підкреслити, що досліджуючи і розробляючи українську спортивну термінологію, не можна забувати про органічну її частину – фразеологію, яка яскраво виявляє неповторно-своєрідну красу нашої мови.

Список використаних джерел:

1. Медведєв Ф.П. Українська фразеологія. Чому ми так говоримо. – Харків, видавниче об'єднання "Вища школа", 1982 - 291 с.
2. Словник фразеологізмів української мови / НАН України, Ін-т укр. мови, Укр. мов.-інформ. фонд; [уклад.: В. М. Білоноженко та ін. ; відп. ред. В. О. Винник]. – Київ: Наук. думка, 2008. - 1097 с.
3. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови. Посібник для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів. - Луганськ: Альма-матер, 2005. - 400 с.

Вакулович Л. Л.
викладач кафедри української та іноземних мов,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Ефект непередбачуваності роботи, мобільність викладача і розумна діджиталізація в освіті як нові методи та підходи до навчання завжди урізноманітнюють практичне заняття, привертають увагу, зацікавлюють і далі сприяють активній роботі студента.

Якісна перебудова навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі неможлива без удосконалення традиційних підходів та методів навчання, докорінного оновлення змісту мовної освіти та запровадження ефективних технологій навчання.

Сучасна освіта орієнтує майбутнього фахівця на успішне майбутнє. Тому так важливо для викладача вчити студентів визначати проблеми, бачити шляхи їх розв'язання, альтернативно розглядати різні точки зору, відповідально приймати рішення, прагнути саморозвиватися та самовдосконалюватися. Реалізації цих завдань сприяють заняття української мови з використанням технології критичного мислення. Найперспективнішим напрямком формування критичного мислення є проведення інтерактивних форм та методів навчання: дискусій, ділових ігор, тренінгів тощо, що дають можливість використання резервних можливостей студентів і ведуть до саморозвитку, самоосвіти, тобто від управління до самоуправління.

Одним з методів ситуаційного навчання є кейс-метод, розглядається як неперервний процес, спрямований на систематичний, цілеспрямований опис, вивчення, аналіз об'єктів реальної дійсності. Цей метод дає змогу забезпечити індивідуальний підхід до кожного студента, не навантажувати студентів теоретичним матеріалом, формувати у студентів навички працювати з інформацією. До кейса можуть входити завдання й такого плану: переклад тексту фахового змісту, написання реферату, підготовка доповіді, презентацій і т.д. Центральне місце в кейс-методі посідає дискусія, під час якої викладач і студент тут постійно взаємодіють, а наявність у структурі кейс-методу суперечок, дискусій, аргументації тренує учасників обговорення в послідовному, логічному викладі думки. Кейс-метод дозволяє встановити оптимальне поєднання теоретичного навчання й практичних навичок дотримання мовних/мовленнєвих норм і культури професійного спілкування

Відеорезюме – це сучасна технологія пошуку роботи, яка дає змогу претендентові на вакантну посаду презентувати себе у формі відповідей на типові питання ще до призначення співбесіди. Це має бути короткий та змістовний ролик тривалістю 1–2 хвилини. На занятті можна проаналізувати зразок відеорезюме, розглянути використані мовні звороти, обговорити міміку та жести претендента,

визначити вдалі моменти виступу. Обов'язково потрібно звернути увагу не тільки на грамотну і зрозумілу мову, а навіть на зовнішній вигляд, погляд, який має бути зверненим до глядачів, чітку артикуляцію звуків, фон та загальну атмосферу, адже навіть найкращі професійні навички претендента можуть бути непоміченими через невдало організовану відеопрезентацію. Лише після цього потрібно запропонувати студентам записати власне відеореєструє, зосередивши основну увагу на своїх професійних здібностях.

Сучасний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій розкриває широкі можливості Інтернет для його використання в освітній галузі. Термін «мобільне навчання» відноситься до використання мобільних телефонів, ноутбуків і планшетних ПК у навчальному процесі. За допомогою мобільних пристроїв можна ввійти в мережу internet, знайти потрібну навчальну інформацію, відповісти на питання на форумі або пройти тест. Запровадження мобільного навчання у системі вищої освіти дасть такі переваги: – суб'єкти навчання отримують змогу взаємодіяти між собою і викладачем у зручний для них час; – набагато зручніше застосовувати одні й ті ж самі прийоми навчальної діяльності в аудиторії та поза нею; – створюється можливість безперервного обміну інформацією: студенти і викладачі можуть пересилати текст електронною поштою, передавати інформацію всередині групи, працювати один з одним, використовуючи функції Viber або бездротової мережі Bluetooth; – мобільні пристрої можуть бути використані в будь-якому місці, в тому числі у навчальних приміщеннях, транспорті, гуртожитках.

Цікавими та ефективними інтерактивними методами навчання є також «Мозковий штурм», «Фоторепортаж», «Мікрофон», «Робота в парах», «Тренувальні завдання», «Інтерактивні завдання», відеопрезентація. Наприклад, метод «Мозковий штурм» і метод колективно-групового навчання «Мікрофон» сприяють швидкому і якісному опитуванню теоретичного матеріалу. Виконання завдання «Фоторепортаж» підвищує інтерес студентів до покращення рівня володіння українською мовою, адже виправлення чужих помилок – це дієвий метод для запам'ятовування норм літературної мови. Щоб зосередити увагу студентів наприкінці практичного заняття, варто подавати такі завдання, які б із впевненістю їх зацікавили, мали підсумковий характер вивченого матеріалу і спонукали до покращення рівня володіння українським словом. Для цього на домашнє завдання можна запропонувати студентам проаналізувати фрагмент спортивної телепередачі і вписати порушення літературних норм.

Узагальненню й вдосконаленню знань з орфографії, лексикології, фразеології, документознавства, термінології тощо сприяє гра «Знайди пару». Цінність цієї гри в тому, що вона вимагає від студентів застосування багатьох правил. На дошці або на екрані в колонку записано слова. Наприклад, синоніми — власне українські й запозичені слова. Потім ці слова читаються, з'єднуються стрілочками, пояснюється, обґрунтовується, чому підібрано саме це слово в пару. Гра «Знайди пару» допомагає розвивати у студентів аналітичні здібності, формувати орфографічну пам'ять, а також сприяє підвищенню зацікавленості студентів у вивченні української мови (за професійним спрямуванням).

Останнім часом з'явилася нова технологія самостійної роботи студентів - дистанційне навчання. При дистанційній системі навчання діяльність викладача

стає більш творчою, методи викладання в основному обираються проблемні, використовуються активні форми навчання. Висока інтенсивність дискусій у дистанційному навчанні можлива багато в чому саме завдяки Інтернету, що стирає часові та просторові границі між учасниками освітнього процесу. Коли на традиційних семінарах в аудиторії викладач ставить запитання для обговорення, то далеко не кожний студент виявляє бажання виступити. Як правило, у дискусії беруть участь лише найбільш активні студенти, а інші воліють відмовчатися.. Мистецтво вести дискусію в такому випадку полягає в тому, щоб, по-перше, персональний внесок кожного студента виявився значним, і по-друге, щоб спілкування відбувалося не тільки між викладачем і студентом, але й між студентами, що ставлять і відповідають на питання один одного.

Отже, проблема використання інноваційних технологій у методиці викладання української мови за професійним спрямуванням є багатоаспектною і розгляд усіх її складових дозволяє створити цілісну систему комунікативної готовності до майбутньої професійної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Любашенко О. В. Лінгводидактичні стратегії: проектування процесу навчання української мови у вищій школі : монографія / О. В. Любашенко. – Ніжин : ТОВ "Видавництво "Аспект-Поліграф", 2007. – 296 с.
2. Поздрань, Ю. В. Сучасні тенденції в методиці викладання української мови за професійним спрямуванням / Ю. В. Поздрань, І. Є. Зозуля, Н. Л. Франчук // Закарпатські філологічні студії. – Ужгород : Видавничий дім "Гельветика", 2020.
1. Формування критичного мислення студентів вищих навчальних закладів засобами інформаційних технологій: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.09 / Хачумян Тетяна Іванівна ; Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. - Х., 2005. - 20 с.
4. Шийка С. В. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб удосконалення традиційної методики навчання української мови за професійним спрямуванням / С. В. Шийка // Інформаційні технології і засоби навчання. - 2017. - Т. 59, вип. 3. - С. 114-125.

Марусяк В.В.
викладач кафедри української та іноземних мов,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ГОЛОВНОГО ІНСТРУМЕНТУ ДИСТАНЦІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Зважаючи на рекомендації МОН, які були викладені у листі № 1/9-176 від 25 березня 2020 року, заклади фахової передвищої освіти, що належать до сфери управління МОН, були зобов'язані забезпечити організацію освітнього процесу шляхом використання технологій дистанційного навчання, неухильно дотримуючись при цьому положень чинного законодавства.[7, с.1]. За короткий період часу керівникам на науковим працівникам закладів вищої освіти довелося кардинально реорганізувати освітній процес вносячи зміни в розклад, освітні навчальні програми та методики викладання дисциплін, щоб адаптувати їх до дистанційного навчання, яке передбачає постійне використання інформаційних технологій та сервісів.

Вже через невеликий проміжок часу стало цілком зрозуміло, що он-лайн месенджери та електронна пошта не можуть повністю задовольнити повномасштабні потреби освітнього процесу у вищій школі і виникла потреба використання сервісів хмарних технологій та переходу до якісних систем управління навчанням Google Classroom, Canvas, Moodle, тощо.

Інформаційні технології – це інформаційні процеси та методи роботи з інформацією, які передбачають використання засобів комунікацій та обчислювальної техніки. [2:52] Використання нових інформаційних технологій розглядається як один з ефективних методів дистанційного навчання.

Останнім часом все більшої популярності набули так звані хмарні технології, які дозволяють створювати цілі системи для самостійної, дистанційної роботи здобувачів вищої освіти.

Термін хмарні технології або хмарні обчислення (**Cloud computing**) став вживатися в світі інформаційних технологій в 2008 році. Першою людиною, яка виголосила словосполучення «cloud computing» був Ерік Шмідт - генеральний директор компанії Google. [6, с.1]

Головною особливістю і перевагою хмарних технологій є те, що людина не прив'язується до фізичної машини. Сервіси хмарних технологій – це додатки, доступ до яких можна отримати через Інтернет за допомогою браузера або інших мережевих додатків. Головною відмінністю при роботі з хмарними обчисленням є те, що користувач не користується ресурсами свого комп'ютера або сервера, а використовує потужності, які пропонуються як інтернет – послуга. [6, с.2].

У цій доповіді викладені технічні можливості безкоштовного додатку **Google Sites** для створення інформаційного сайту для розміщення на одному

ресурсі контент різного виду, включаючи відеозапис, календарі, презентації, прикріплені файли, текст та легко надати доступ на перегляд та редакцію групі людей, організації. [8, с. 10]

Користуючись безкоштовним та простим у використанні сервісом Google Сайти викладач може розмістити додаткові матеріали, презентації з лекціями, завдання для самостійної роботи тощо.

Наповнення сайту матеріалами раціонально створювати за допомогою «хмарних сховищ». Хмарні сховища даних – це модель «онлайн-сховищ», в яких інформація зберігається на багатьох, розподілених в мережі серверах, які можуть знаходитися на значній відстані від користувача. [8, с.2]

Використання сервісу **Google Сайт** суттєво спрощує роботу викладача і дозволяє створювати ресурси без сторонньої допомоги технічного персоналу та глибоких знань програмування. Сайти створені за допомогою цього сервісу можуть суттєво підвищити ефективність дистанційного навчання студентів.

Список літератури:

1. Алтайцев А.М., Наумов В.В. Учебно-методический комплекс как модель организации учебных материалов и средств дистанционного обучения. В кн.: Университетское образование: от эффективного преподавания к эффективному учению (Минск, 1-3 марта 2001 г.) / Белорусский государственный университет. Центр проблем развития образования. – Мн., ПроPILEI, 2002. – 288 с., С. 229—241.
2. Ашотович А.Г. Модель организации самостоятельной деятельности студентов СПО с использованием ИКТ. Историческая и социально-образовательная мысль. 2012. № 5 (15) ст. 51.
3. Закон України "Про вищу освіту" № 1556-VII від 01.07.2014 № 1556-VII. Стаття 50.
4. Довідка - Google. URL: <https://support.google.com> (дата звернення: 5.01.2021).
5. Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 2 червня 1993 року № 161.
6. Кух А.М. Хмарні технології. Теоретичні відомості. URL:<http://kukh.ho.ua/kurs/KITON/H1.pdf> (дата звернення: 5.01.2021).
7. Лист МОН № 1/9-176 від 25.03.20 р. : веб-сайт. URL:https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/ (дата звернення: 30.04.2020).
8. Методичні вказівки по розробці сайтів на платформі Google Sites. URL: http://repository.tdmu.edu.ua/bitstream/handle/1/8079/Google_Sites-method.pdf?sequence=1 (дата звернення: 6.04.2015).

Ткаченко Т. І.
доцент кафедри української та іноземних мов,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ РУХАНКИ: ФАУНОНІМІЧНИЙ АСПЕКТ

Сьогодні до лексики широкого загалу повертаються призабуті питомі українські слова. Так, «зарядка» поступово пасує перед «руханкою», котра набирає популярності передусім у дитячих садках і школах. Корінь лексеми є багатозначним, оскільки визначає не тільки поступ фізичний, але й духовний, що спонукає до постійного самовдосконалення. Тож не дивно використання слова «руханка» в еміграційно-діаспорних виданнях, автори яких послуговуються ним, вирізняючи вправи для малечі, заняття з дітьми та вишкіл пластунів. Тепер материкова Україна також долучає зазначене поняття до щоденного вжитку.

Спортивне гартування передбачає регулярні тренування, здебільшого повторювані й одноманітні, які мають стати звичкою. Щоб цього досягти, необхідно призвичаїти людину змалечку. Проте організувати дітей у щоденному виховному процесі можна тільки за допомогою інтересу, вигадки та гри. Однією з таких яскравих знахідок є зообрази, які виявляються у залученні фаунонімів у «руханковий» лексикон.

Звідси, актуальність дослідження полягає у студіюванні анімалістичної лексики в українській руханці. За мету роботи править аналіз ролі зоонімів у формулюванні завдань та протягом виконання фізичних вправ.

Насамперед варто зауважити, що мовознавці вживають дефініцію «зоонім» (вужча семантика) на позначення кличок і загальних назв, а термін «фаунонім» (ширше значення) охоплює іменники та інші частини мови, пов'язані зі світом птахів і тварин.

Послуговування зоонімами у формулюванні завдань руханки зумовлене досвідом дитини, яка здатна пригадати певні образи казок, притч із навколишнього світу, аби відтворити рухи або дії феноменів, тренуючи тіло й розум. Адже потрібно активізувати спостережливість і пам'ять, щоб викликати правильні відгуки м'язів, суглобів, карку, спини тощо.

Найчастіше вихователі вживають орнітоніми, коли малеча уявляє політ птахів у вправах рук, чи окреслюють зоохарактеристику в тренуванні шийних і грудних хребців, карку, ніг (стійка бузька): «Покажіть, діти, як пташки крилами рухаються» [5, с.15]; «Діти бачили, як канарок засипляє? Ховає головку під крильця; ану, ми спробуємо це показати!» [5, с.41].

Водночас анімалістичну лексику представляють у руханці зообрази свійських тварин, які найближчі малечі за щоденною обсервацією та дають чимало різних завдань для розвитку гнучкості, уникнення проблем зі спиною: «Показати, як кіт скрадається до муру: підготовка до повзання» [5, с.23], «... як котик витягається по спанню» [5, с.21].

Прикметно, що вживаючи фауноніми, вихователь вдається до розмаїття, щоб маленький виконавець міг самостійно вибрати улюблений зразок для

наслідування. Це неабияк розвиває фантазію, відповідальність і змагальність за найкраще відтворення свого представника. Наприклад, у стрибках себе можна уявити жабкою, зайчиком, коником або горобчиком: «Скоки: кожна дитина знайде собі відповідне місце. Будемо показувати, як скачуть різні звірята. Як скаче коник, (присід підпертий і викидати ноги взад), як жабка, заяць, горобець?» [5, с.39]. У бігу – песиком, слимаком, ведмедем чи круком: «Вправа тулуба (комбінована площина – підготовка до повзання): Діти будуть бігати, як маленькі песики (рачки)» [5, с.42].

Навіть групові завдання вирізняє анімалістичний концепт, де фізичні вправи доречно найменовано «забавами». Подібна гра тренує мозок і тіло, коли потрібно раціонально використати силу, а також є важливим психологічним складником, оскільки у «Когутику» чи «Боротьбі козликів» дитина перетворює агресію, злість, невдоволення у спортивний запал із дотриманням чітких правил, звільняючись від негативних емоцій, здатних суттєво зашкодити здоров'ю.

Отже, проаналізувавши фауноніми в лексиці української руханки, можна стверджувати: послуговуючись анімалістичною лексикою, вихователь привчає дитину до важливості щоденних фізичних вправ, необхідних для розвитку тіла (сила, загартованість, розуміння власних переваг і недоліків), мозку (пам'ять, спостережливість, асоціативне і креативне мислення), душі (бережне ставлення, повага й увага до природи, комунікація та консолідація) та духу (витривалість, зосередженість, самостійність, гідність).

Список літератури

1. Академічний тлумачний словник української мови : В 11 томах. За ред. І. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980.
 2. Галиаскарова В. К вопросу о функционировании терминов "фауноним" и "зооним" в отечественной лингвистике. *Проблемы прикладной лингвистики : сб. ст. междунар. науч.-практ. конф.* Пенза, 2008. С. 42–45.
 3. Гребенюк А. Етнонаціональні особливості вираження семантики зоосемічного компонента у фразеологізмах української мови. *Науковий часопис НПУ імені М. Драгоманова*. Випуск 8, 2012. С.28–33.
 4. Дубравська З. Зооніми як окремі лексичні одиниці та як компоненти сталих виразів. *Молодий вчений*. № 3.1 (55.1), 2018. С.51–53.
- Пашкевич Л. Дитяча руханка. Краків : Українське Видавництво, 1941. 46 с.

Шепелюк В.Л.

Старший викладач кафедри української та іноземних мов,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ТА МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ЗВО

Останнім часом розробляється принципово інший підхід до освіти, до освітніх технологій, які вирішують проблему розвитку особистості у площині

парадигми гуманізації освіти. Гуманістична концепція виключає безособистісний підхід до науки, от люди і намагаються знайти істину на шляхах пошуку смислу людського буття, самоактуалізації творчості, свободи вибору, цілісності, інтегративності мислення і переживань, здатності керувати власним розвитком.

Розвиток особистості буде успішним, ефективним лише в тому разі, якщо освіта і навчання супроводжуються позитивними емоціями і почуттями, коли творчість педагога вибудовується на наукових засадах багатовимірної психології емоцій і почуттів. Адже навіть незначне використання на заняттях завдань, спрямованих на розвиток емоційно-почуттєвих компонентів психіки особистості, позначалося б вибуховим ефектом у сфері освітнього наукового пошуку, бо все найпрекрасніше в житті неможливе без мистецтва, натхнення, розвитку уяви, фантазії, тобто того, із чим традиційно пов'язувалося поняття педагогічного процесу.

Безсумнівно, що промова є чи не найосновнішим знаряддям педагогічного впливу. Мова - така форма відображення дійсності, яка надає людині більш ефективну можливість для орієнтації в навколишньому світі. Насамперед, це можливість сприймати суть речей: робити узагальнення, абстракції, різні види аналізу і синтезу. Ця форма досить адекватна також і для орієнтації стосовно власної індивідуальності та професійної діяльності. А пов'язане це з тим, що знакова репрезентація формується не стільки на підставі даних, що надходять іззовні, але і на підставі даних, які зумовлюються змінами в центральній нервовій системі. Одним із суттєвих джерел цих змін є розвиток емоційного процесу, який може реєструватися і у формі словесних знаків, і, завдяки цьому, ставати особливим джерелом досвіду, який людина може враховувати при розробці свідомої цілеспрямованої програми діяльності.

Недарма ще античне мистецтво словесного впливу визнавало діалектичну єдність раціонального (або змістового) та емоційного (змістового та формального) фактів у майстерності володіння словом.

Однак, не слід забувати й про негативну роль як надмірної, штучної раціоналізації красномовства, так і перебільшеної «емоційності», «пафосності», що призводять до девальвації слова. Недаремно сократівська тріада: істина, добро, краса віддає належне логіко-раціональному, змістовому фактору у процесі словесного впливу, тому що поєднання мудрості (істини) із красномовством, яке базується на мистецтві прихилити до себе слухачів засобами дає «прекрасний» результат - переконує слухачів, спонукає до дії, дарує насолоду.

Гармонія раціонального та емоційного факторів у процесі пізнання є фундаментом справжнього мистецтва володіння словом, адже почуття - це духовна енергія того, що ми називаємо життям переконань, яке виявляється в яскравих, морально насичених вчинках. Істина стає переконанням, коли вона є дорогою серця, а відбиття знань у емоціях - важлива умова переходу знань у переконання, умова становлення переконаності та світогляду.

Єдність раціонального та емоційного факторів чітко відображена й у п'яти ораторських талантах Цицерона: 1) винайдення задуму; 2) розташування матеріалу; 3) словесне втілення; 4) запам'ятовування; 5) виголошення промови.

Ці дії формують культуру мислення, культуру мовлення, культуру вчинку мовця, а через нього й аудиторії, засобами благодатного, дієвого, впливового,

етичного слова. Водночас саме у слові закладені могутні сили та потенції інтелектуальної та емоційної самореалізації творчої особистості. Отже не забуваймо, що справжній оратор прикрашає свою промову тільки світлими істинами, найблагороднішими почуттями, виразами сильними й відповідними тому, що бажає він навіяти; він мислить, відчуває, і слова йдуть. Людина, обдарована великою душею, з деяким природним хистом говорити ніколи не повинна боятися браку слів.

Шматюк А.І.

Старший викладач кафедри української та іноземних мов,
Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

Особливості вивчення та перекладу англійської спортивної лексики неносіями мови

Спорт грає важливу роль в житті будь-якого суспільства. Це обумовлює активний розвиток і збагачення вокабуляру з різних видів спорту. Мова, як живий організм, постійно розвивається, поповнюється новою лексикою. Так і мова міжнародного спорту з року в рік створює нові терміни і вислови, які потребують тлумачення і систематизації.

Завдяки видовищності та популярності спорту, на перший погляд, спортивна лексика може здатися елементарною, легкою для вивчення та перекладу. Однак, це не так. Усі види спорту мають складну термінологічну основу, для оволодіння і застосування якої необхідно докласти чималих зусиль, якщо, до того ж, врахувати невпинний розвиток та оновлення будь-якої спеціалізованої лексики.

Перед філологами, які викладають іноземну мову у закладах вищої освіти немовного профілю, постає складна задача по розробці дидактичного матеріалу, методичних посібників та спеціалізованих словників зі спортивної тематики, які б допомогли здобувачам вищої освіти, тренерам, перекладачам та усім, хто цікавиться спортом, опанувати мову спорту.

В англійській мові, як і в будь-якій іншій іноземній мові, значна кількість спортивної лексики запозичена з інших мов (в більшості, з французької, німецької, японської та китайської), до того ж, деякі слова і терміни застосовуються одночасно в кількох видах спорту, маючи тотожне або і зовсім інше значення. Наприклад, слово «scorer» (запозичене з французької) означає «бомбардир» у футболі або «суддя-секретар» у деяких видах спорту; «a break» означає «прорив» у футболі та хокеї, «перерва» в різних видах спорту та «брейк (взяття гейма на подачі суперника)» в тенісі та ін.

А.Н. Блеер, в своїй книзі «Терминология спорта» стверджував, що «являясь составной частью языка, спортивная терминология непрерывно развивается. Изменение терминологии в физическом воспитании и спорте идёт параллельно с развитием этих явлений, а также отдельных видов спорта» [1]. Додаткову складність для перекладу і систематизації створюють слова, терміни та фрази, які вигадують спортивні коментатори, на приклад, у футболі «Row Z» - дане кліше

описує дуже неточний удар вище воріт; «have shooting boots on» - буквальный переклад «взути мисливські чоботи», використовується в значенні «бути спроможним забити, бути готовим забити м'яч» та багато інших. Щоб опанувати і зрозуміти таку лексику потрібні спеціальні знання і глибоке занурення у ті види спорту і спортивну діяльність, якої вона стосується, лексику, яку не знайти в жодних словниках і довідкових ресурсах.

Отже, для того, щоб успішно опанувати спортивну лексику або бути хорошим спортивним перекладачем, необхідно розуміти і знати правила виду спорту, в області якого ведеться переклад, необхідно пам'ятати, що спортивна термінологія не стоїть на місці і постійно розвивається. Надзвичайна складність роботи зі спортивною лексикою на англійській мові породжує необхідність всебічної і безперервної взаємодії між спеціалістами різних сфер: лінгвістів, філологів, спортсменів, коментаторів, для успішної і ефективної систематизації отриманих знань і навичок перекладу, а також удосконалення методів і прийомів їх передачі усім бажаючим.

Список літератури

1. Блеер, А.Н., Суслов Ф.П., Тышлер Д.А., Терминология спорта. Толковый словарь-справочник. – Академия, 2010. – С.464
2. Football Glossary [Електронний ресурс]. URL: <http://www.football-bible.com/soccer-glossary/letterc.html>
3. French soccer terms - French football vocabulary [Электронный ресурс]. URL: <https://www.lawlessfrench.com/vocabulary/soccer/>
4. <http://www.bbc.com/sport/football>